

Bl. 12.

Bl 1860

66

AD ORATIONES
DE COLONIIS
LITTERARIIS

D. XXX APRIL. HORA III POSTMERIDIANA
IN SCHOLA EPISCOPALI
AVDIENDAS

OFFICIOSE ET HVMANITER
INVITAT

M. CHRISTOPHORVS CELLARIVS
RECTOR

CIZAE

Exscipit Fridem. Hertstädt/Ducal. Sax. Numb. Typogr.

rn.)

Non eandem humani generis o-
 riginem prisca sapientia studiosi credi-
 derunt, sed, inter quos haec quaestio ver-
 sata fuit, alii, vt Censorinus de die natali cap. iij
 refert, semper homines fuisse, nec vnquam nisi
 ex hominibus natos, atque eorum generi caput
 exordiumque nullum exstitisse arbitrati sunt: alii
 vero fuisse tempus cum homines non essent,
 & his ortum aliquando principiumque natura
 tributum. Prior illa sententia, qua semper hu-
 manum genus fuisse creditur, auctores habet Py-
 thagoram Samium, & Ocellum Lucanum, &
 Archytam Tarentinum, omnesque adeo Pytha-
 goricos. Sed & Plato lib. v i de legibus pag. 567
 edit. Basil. ποσῶτον, inquit, καὶ πάντ' ἀνδρα ξυνοεῖν. ὡς ἢ τῶν
 ἀνθρώπων γένεσις, ἢ τὸ πρῶτον δέχων ἕδμείαν εἴληχεν. εἰδ' ἔξου
 ποτιγε, πελοτιλῶ, ἀλλ' ἦν τε αἰεὶ, καὶ ἔσται πάντως, ἢ μηδὲν τι τῆς
 δέχης, ἀφ' ἧ γέγονεν, ἀμήχανον ἀν' χρόνον ὅσον γεγονός ἀν' εἶν.
 Nec ipse Aristoteles Lactantio lib. ii Instit. cap. x
 videtur aliter sensisse. nam Stoici, inquit, animan-
 tium fabricam diuina solertia tribuunt: Aristoteles
 autem labore se & molestia liberauit dicens, semper
 mundum fuisse: itaque & humanum genus & cetera,
 que in eo sunt, inirium non habere, sed fuisse,
 semper ac fore. Idem de Aristotele M. Terentius
 Varro censuit lib. ii de R. R. cap. i. Siue, inquit,
 aliquod fuit principium generandi animalium, vt
 putauit Thales Milesius, & Zeno Cittieus, siue con-
 tra

tra principium horum exstitit nullum, vt credidit Pythagoras Samius, & Aristoteles Stagirites; necesse est humane vite a summa memoria gradatim descendisse ad hanc ætatem. Qui vero exordium & certam originem humani generis crediderunt, non eodem modo sententiam suam exposuerunt. Alii enim, fabulis adhærentes Deucalionis & Pyrrhæ, duris lapidibus prognatos homines esse credidere: alii, vt Anaximander Milesius, ex aqua terraque calefactis exortos esse: alii, vt Zeno, Stoicæ sectæ conditor, ex solo adminiculo diuini ignis genitos. Sunt denique, qui quarundam gentium, quæ ex aduentitia stirpe non sint, principes terrigenas esse, quos Græci *Αὐτόχθονες* vocant, id est eodem solo, quod incolunt innatos putauerant, cuius generis superbam originem sibi Thessali, Attici & Arcadiæ populi insana stoliditate tribuerunt. De Atheniensibus enim Cicero pro Flacco cap. xxvi tradit, ea vetustate ciuitatem eorum esse, vt ipsa ex sese ciues suos genuisse dicatur. Et Ausonius in Catalogo urbium:

Nunc & terrigenis patribus memoremus Athenas.

Aborigenes Italorum, quos non solum poëtæ fabulati sunt, sed Dionysius Halicarnassæus initio narrationis, & Plutarchus quæstionibus Romanis memorauere, missos in præsentem facimus, meliora ex diuinis Pandectis edocti, quibus fide indubitata est traditum, in Oriente primum hominem

minem conditum fuisse, ex eiusque sanguine
singulos mortales successione prolis per cuncta
sæcula propagatos. Sedem antiquissimam ho-
minum constat in Assyria, Chaldæa & Mesopo-
tamia fuisse. inde quaqua versus colonias dedu-
ctas, & antiquiores quidem in Syriam, Phœni-
ciam & Palæstinam, aut Aegyptum etiam, quæ
caussa fuit, vt Græci Aegyptios & Phœnices in
antiquissimis gentibus semper numerauerint.
Phœnices, quod mare accolebant Mediterra-
neum, nauigationis studio non in Græciam mo-
do & circumiectas insulas, sed in Africam etiam
& Hispaniam colonias diffuderunt: Græci a
Phœnicibus orti in Italiam, & retro quoque in
Asiam citeriorem, quibus seminibus iactis vni-
uersa seges mortalium tot regionibus & populis
distincta, mirifico incremento ad eam, quæ or-
bem implet, tum copiam, tum maturitatem suc-
creuit. Quæ hominum in colonias missorum
conditio est, eadem quoque est morum, studio-
rum, litterarum, quæ cum hominibus in alias
quoque & alias regiones diffunduntur. Cum primis
litterarum studia mirabilem successione in diuersis
regionibus habuere, vt eorum quoque qui colonias
credit, non faciat, quod a fide historicorum alienum
est. Primordium nobis vel leuiter attigisse sufficiat.
Elementa studiorum litterarum apices sunt, quarum
inventionem Græci nunquam sibi vindicarunt, sed
Cadmo cuidam, quod Orientalem sonat, se illud bene-
ficium

libro
primi

ficium debere professi sunt. Iosephus sub initium lib. i
 contra Apionem, *οι δεχασοτατων, inquit, γεγραμμετων πλυ
 ρησιν ειναι θελοντες, ωσαυτ Φοινικων ηδη Καδμυς σεμνυνοσαι μαθεν,*
qui antiquissimum litterarum usum esse voluerunt, a Phœ-
nicibus & Cadmo se didicisse gloriantur. Quod ita verum
 est, vt illustri Vir Iosephus Scaliger in ad Eusebium
 animaduersionibus ex columna antiqua Viæ Appiæ,
 quæ in hortos Farnesianos traducta est, probare ausus
 sit, veteres Ionicas litteras cum scriptura prisca Pala-
 stinensium, quam Samaritani hodieque seruant, tam
 ductu, quam ordine haud mediocriter consentire. Ex
 litterarum illa comparatione colligit vir iste summus,
 Græcas litteras ex Samaritanis ortas esse, & ex Græcis
 Latinas. Hoc adfirmat Tacitus Annali XI cap. XIII
Aegyptii, inquit, litterarum semet inuentiones perhibent :
Inde Phœnicas, quia mari præpollebant intulisse Græciæ,
gloriamque adeptos, tanquam repererint, quæ acceperant.
Quippe fama est, Cadmum classe Phœnicum vectum ru-
dibus adhuc Græcorum populis artis eius auctorem fuisse.
At in Italia Etrusci ab Corinthio Damarato, Aborigenes
Arcade ab Euandro didicerunt, & forma litteris Latinis,
quæ veterum Græcorum, Plinius id αρωφια lib. VII cap.
LVII confirmat, Gentium, inquit, consensus tacitus pri-
mus omnium conspirauit, vt Ionum litteris uterentur. Veteres
Græcas fuisse easdem pæne, quæ nunc sunt Latina, indicio
erit Delphica tabula antiqui æris, quæ est hodie in palatio,
dono principum Mineruæ dicata. Quæ cum ita sint, non
dubium est, quin a Phœnicibus per orbem terrarum
sint litteræ disseminatæ, quamuis nec Phœnices pri-
mos earum auctores esse dixerim. nam prorsus cre-
dibile est, in Eberi posteris. quæ sola gens supererat
Deo deuota, sacrorumque obseruans rituum, inuen-
tam esse hanc vtilissimam scribendi rationem, ac per
colonias aut patriarcharum migrationes in Phœniciam
 esse

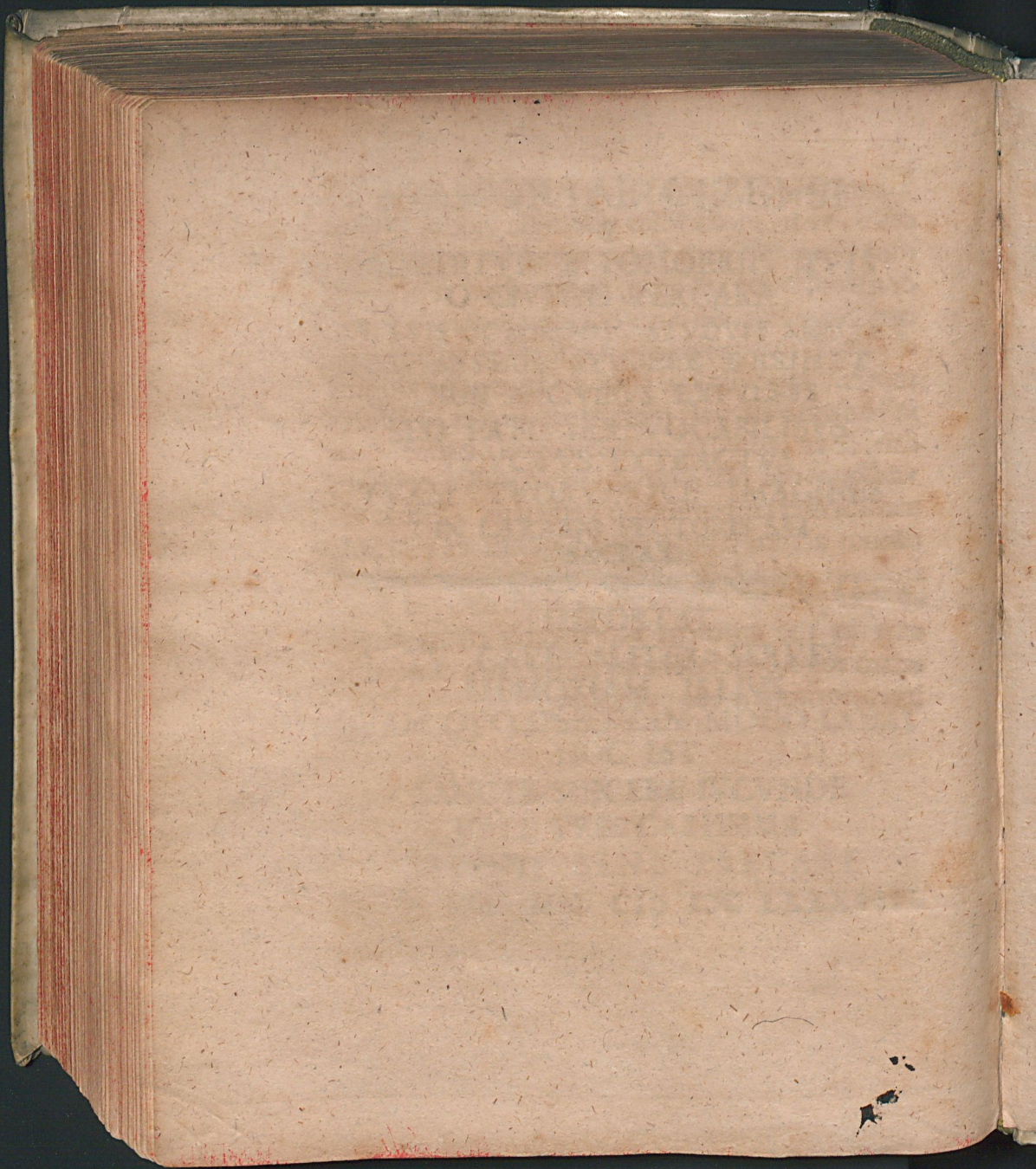

esse deportatam. Quæ litterarum propagatio per colonias fuit, eadem fuit etiam studiorum disciplinarumque, utpote quæ in litterarum scriptura fundamentum suum & conseruationem habent. Orienti rursus originem debemus: orienti acceptum fert Græcia: Græciæ Italia, Asia cis Taurum, Pontica regio & Cyrenaica: Italiæ, rerum per Romanos dominæ, Gallia, Hispania, Germania, & aliæ tam Septentrionis quam Occidentis prouinciæ. Nam quod Cicero de eloquentia dixit (de claris Oratoribus cap. XIII) postquam semel ex Piræo euecta sit, omnes peragrasset insulas, atque ita peregrinatam tota Asia fuisse, ut se externis pæne oblineret moribus; id de ceteris etiam disciplinis studiisque intelligendum esse iudicamus. Est enim omnium artium, quæ ad humanitatem pertinent, commune, quoddam vinculum & eiusmodi societas, ut diuelli a se, & interuallis locorum separari ægre patiantur. Cum ergo Græcis Romanisque cultum eloquentiæ & philosophiæ debeamus; quis inficias ibit, eisdem gentibus reliquas quoque disciplinas deberi, sine quibus nec eloquentia esse potest, neque vlllo modo consistere vera & ad animum expoliendum nata philosophia: quæ ita tamen decernimus, ut ne obliuiscamur ipsarum Orientis gentium, quas Græci magistras habuisse non minus in ceteris artibus, quam in inuentione elementorum, nunquam non grata memoria professi fuerunt. Quo pacto id per singula sæcula, perque singulas regiones & prouincias peractum propagatumque fuerit, id nostri propositi iam non est declarare: alii vero, quibus id commissum est, hoc die circa tertiam meridianam horam enarrabunt: iuuenes nempe ingenio, doctrina & moribus ornatissimi, quibus constitutum est, quando tum suorum voluntate, tum illorum consensu, qui res scholæ administrant, in Academiæ tanquam in nouam colo-

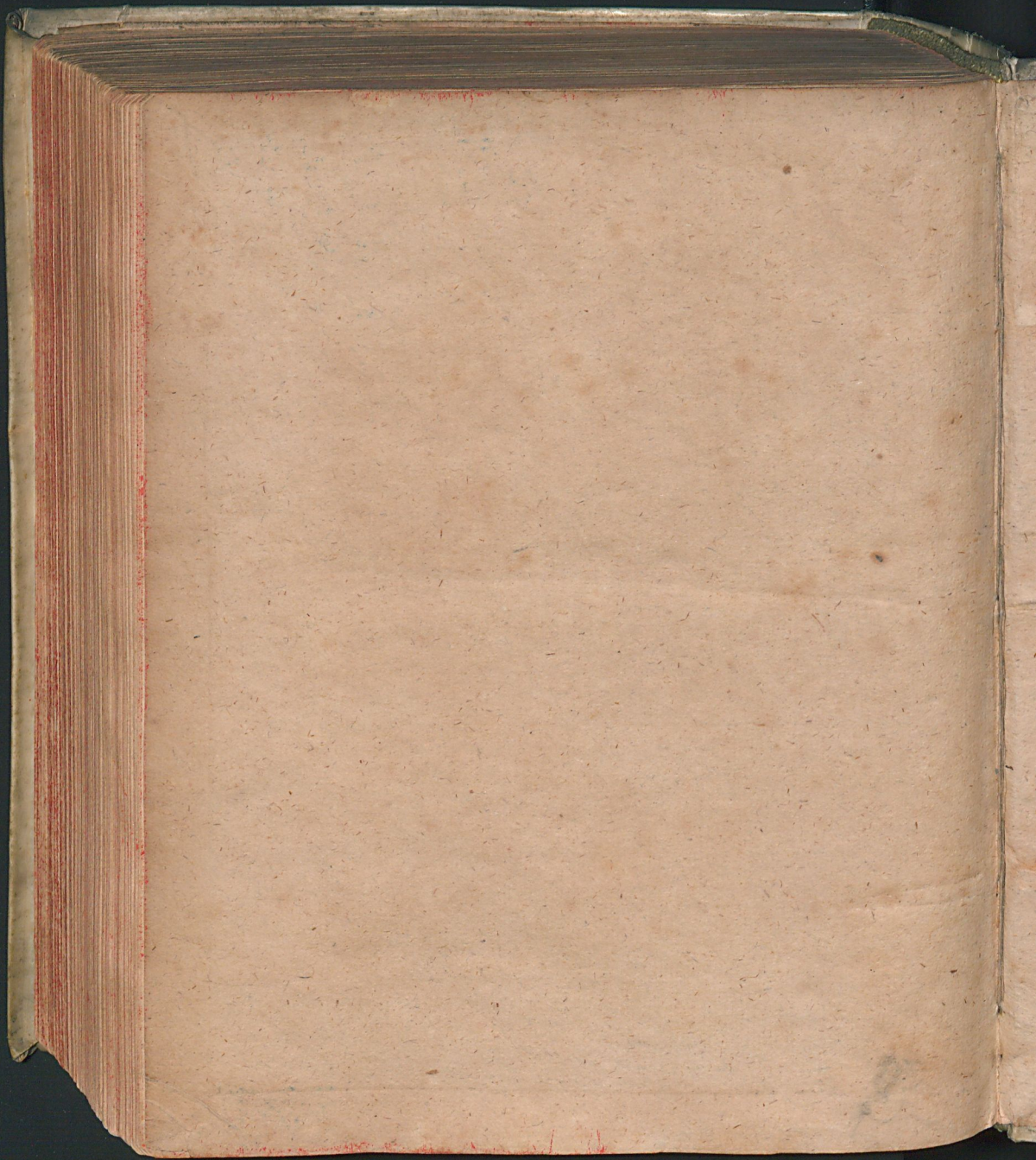
coloniam migraturi sunt, de *coloniis litterariis* vltimum in
schola officium præstare. Horum commendationi hoc
fatis sit argumentum, si salua fide mea, quæ cara mihi
semper est, hoc adiecero, ita se eos sub disciplina mea,
probos & industrios assidue præstitisse, vt mecum, qui
mores & studia eorum regebam, nunquam in gratiam
redierint: atque ita certasse inter se tam ingenii cultu,
quam morum honestate, vt dubium mihi prorsus sit,
quisnam illorum vel discendi cupiditate vel amore recti
anteferri queat. Officium hoc supremum ita disposue-
runt, vt IO. EHRENFRIEDVS *Schackwitz* / Numbur-
gentis, *colonias litterarum orientales*: CHRISTIANVS
Gesche / Cizensis, persimiles *colonias Græcorum*: IOAN-
NES denique ERNESTVS von der Lage / Vinariensis,
Romanorum industriam in propagandis litterarum stu-
diis, non sine laude cuiuslibet gentis, conditricis huius-
modi coloniarum, enarraturus sit. Quod nostrum of-
ficium est, patronos & fautores Musarum, qua par est
obseruantia & humanitate rogamus, vt quod semper
fecere, nunc quoque voluntatem suam erga præcla-
ras litteras tam sponte suâ, quam nostris precibus per-
moti declarent, & breui tempore hos adolescentes,
non indiferte de honesta & iucunda re peroraturus,
exaudiant: quibus quantum in nobis est, omnia adpre-
camur, quæ in bene moratos atque eruditos huius æta-
tis homines conferri vota precesque a præceptore
possunt. P. P. Cizæ pridie Kal. Maias MDCCXXXVIII.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a formal document or letter.

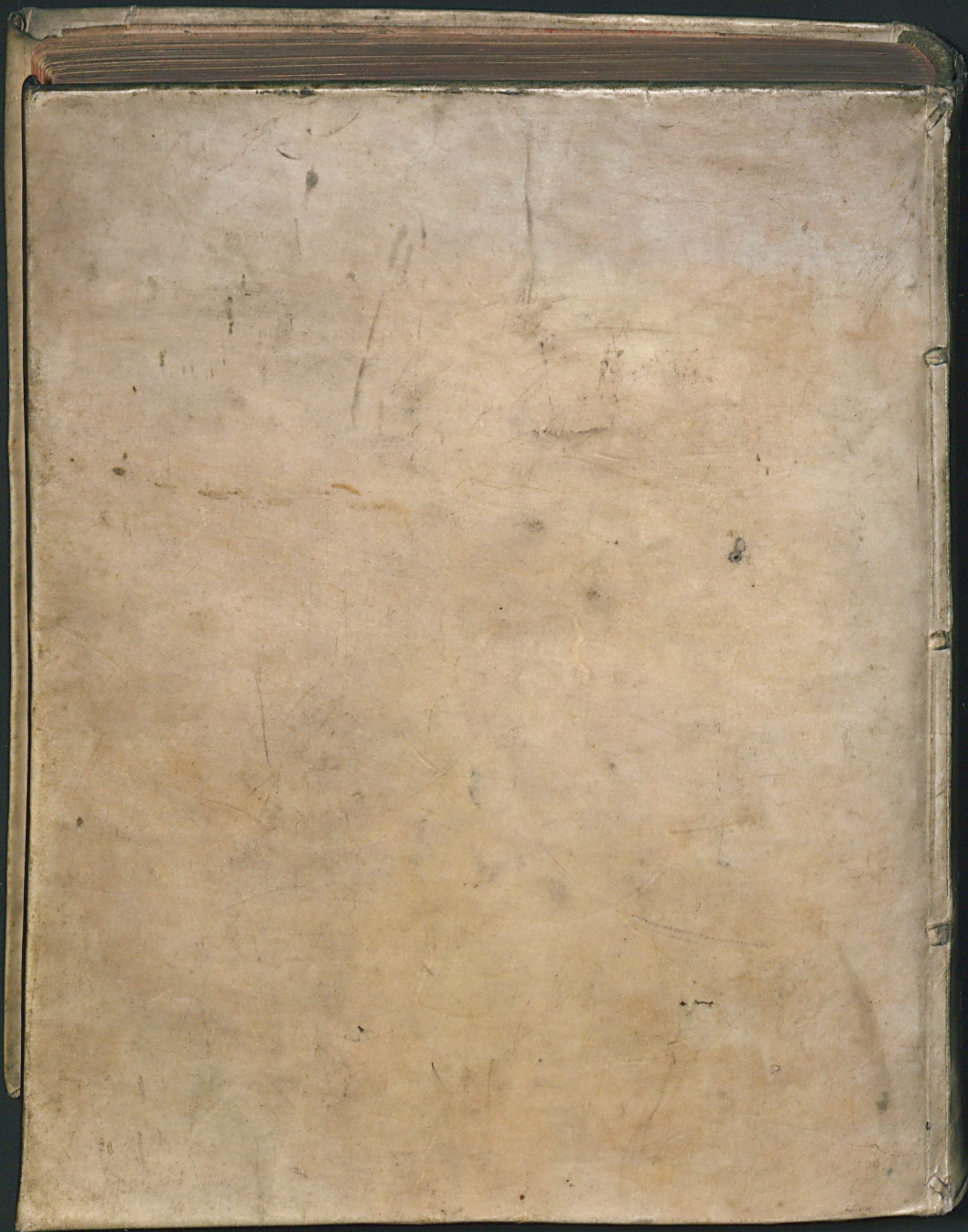

Nr 3165

8°

1007

1007

Farbkarte #13

B.I.G.

1860

66

ATIONES
 LONIIS
 ARIIS
 III POSTMERIDIANA
 EPISCOPALI
 NDAS
 HUMANITER
 AT
 VS CELLARIVS
 OR

E
 cal. Sax. Numb. Typogr.

rn.)

